

stvom kot izkoriščanjem prostega časa, temveč planinstvom kot serioznim udejstovanjem, ki je preraslo iz planinskega izletništva v planinstvo kot življenjsko nujno.

O svojem delu pravi dalje: »Prizadevam si, da bi našel novo pot v svetu planinske fotografije, da bi fotografije ne nadomeščale le planinskega dnevnika, temveč podajale nov izraz in nove dimenzije bogatega planinskega sveta, kolikor je to sploh mogoče, ker so klasiki naše planinske fotografije od pionirskih snemalcev v gorah preko Tominška, Badijere, Planinška, Ravnika, Smoleja, Čopa in mnogih nenaštetih do mlajše generacije pod Simončičevim vodstvom dodobra obdelali in prikazali gorski svet.

Kako je moč priti do boljših posnetkov, ki segajo preko meje navadnega pripovedništva, vedo le tisti, ki hodijo ista ali podobna pota v fotografiji. Koliko poti, koliko tur je potrebnih! In tihega in marljivega snemanja in mnogo poskušanj! Barvni posnetki na vrhu Velike Mojstrovke so nastali na primer po dvournem čakanju in vztrajanju na mrzlem januarskem vetru in mrazu, čakaje na pravo svetlobo, na zahod sonca! Potem pa nočni spust z gore, seveda povezan z lažjo plezarijo v nevarnem snegu.

Ko je posnetek napravljen, v osminki, šestdesetinki, dvestopetdesetink sekunde, ali kakor koli že, potem sledi obdelava filma in obdelava slike, poskušanje z najrazličnejšimi fotografskimi kemikalijami, navadno delanimi po rezanih receptih, obdelava z najrazličnejšimi papirji.

Slika še vseeno ni nikdar dokončna, avtor je vedno še poskuša izboljšati – tu se vztrajnost dostikrat obrestuje.

To so skromne besede za zrelo delo in zagotovo odražajo avtorjevo osebnost.

M. A.

ZALOŽNIK RUDOLF ROTHER O PLANINSKEM SLOVSTVU

Na vprašanje, ali eksistirajo dobre planinske knjige, je lastnik svetovno znane Münchenske založbe takole odgovoril: »Takole vprašanje je, kot da bi pripravil nahrbtnik – preveč je vsega, kar bi rad vzel na turo. Treba je pač izbrati. S planinsko knjigo je tako: Biti mora napeta in zanimiva, imeti mora odprte oči za okolje in veliko mero dobre volje – vse tisto, kar žal pri dnevnem delu pogrešamo.»

Zanimiva in napeta je Harrerjeva knjiga »Die weisse Spinne«, ki poroča o vzponu v Eigerju leta 1938, morda ali prav zato, ker je tako stvarna. Odprte oči za svet je imel Kugy, njegova nadarjenost za to je zavidanja vredna. V knjigi »Iz življenja v gorah« je zajel vse, ves gorski svet in človeka v njem. Polna vedrine je knjiga Karla Lukana »Gorski potepuh« (Bergzi-

geuner). »Idealne planinske knjige, ki bi imela vse troje, še nisem našel, tudi mi je kot založniku še nobeden ni ponudil.« Za Kugyja se je izrekel tudi stari Luis Trenker.

T. O.

Franz Cankar, FRIDRIHŠTAJN IN KOČEVJE V LETIH 1425–1515. Zbirka vodnikov Kulturni in naravni spomeniki Kočevske, 1. Izdaja, Turistično društvo Kočevje, 1973

Med našo vodniško literaturo je krepko zakoračilo tudi Turistično društvo Kočevje s prvimi zbirkami svoje zbirke. V prispevku, ki je pred nami, želi TD opozoriti na razvaline gradu Friderika Celjskega, ki razpadajo na Stojni in na delček znamenite zgodovine Celjskih grofov, ki je povezan s Kočevjem. Pred desetletjem so bili napravljeni prvi načrti za čiščenje in očuvanje razvalin, žal pa dalj od tega ni prišlo. V območju gradu so amaterski arheologi izkopali za 25 velikih kartonov materiala, ki sedaj čaka na strokovno obdelavo.

Knjižica v nekaj poglavjih opisuje izsek iz zgodovine Celjskih grofov, obdobje Friderikovega življenja z Veroniko Deseniško, obdobje med 1423 in 1430, ko je Herman II. grad razdejal, a ga je Friderik znova pozidal.

Drugi del knjižice govori o pričetku kmečkih uporov na Kočevskem leta 1515. proti baronu Thurnu ter o koncu voditeljev punta.

V zadnjem delu je omenjena oltarna slika iz nekdanje gotske kapelice na Fridrihštajnu, ki je edina še ohranjena. Sledi nekaj zgodovinskih podatkov v zvezi s Kočevjem.

Knjižica priločnega žepnega formata ima 32 strani in je bogato ilustrirana. V knjižici izvemo, da je v pripravi tudi že monografija o Kostelu. Izdajatelju želimo, da bi mu uspelo knjižno zbirko redno dopolnjevati.

D. Novak

NAŠE JAME, 15/1973. IZDAJA JAMARSKA ZVEZA SLOVENIJE. STR. 128. UREDIL R. GOSPODARIČ

Petnajsti letnik Naših jam, ki prinaša del referatov in poročilo o 6. kongresu speleologov Jugoslavije (Sežana – Lipica, 1972), je pred nami v nekoliko prenovljeni obleki. Na platnicah so nam predstavili nekaj prispevkov, barvnih reprodukcij, ki so bile predstavljene v okviru 1. nagradnega natečaja jamarskih barvnih diapozitivov.

Iz obsežnejšega poročila o poteku kongresa in o njegovih sklepih izvemo, da je v NJ, 15, objavljen le del referatov, drugi bodo objavljeni v NJ, 16 (1974) in v Acta carsologica, SAZU, 6. Nekaj za-

nimivih prispevkov žal ni prispelo v ob-
javo.

Med sklepi kongresa je bilo poudarjeno,
da je potrebno raziskovanju krasa in kra-
škega podzemlja posvetiti večjo pozor-
nost in skrbeti za večjo moralno in mate-
rialno pomoč; prizadevati si je treba za
zaščito kraškega podzemlja pred one-
snaženjem z odpadki in odplakami in
preprečevati tudi vsako drugačno uniče-
nje krasa. Speleološka zveza Jugoslavije
mora v bodoče skrbeti za nove razisko-
valne kadre in povezovati speleologe med
seboj ter ustanoviti skupni jamski kataster
Jugoslavije.

Sedmi kongres speleologov Jugoslavije
bo organiziralo Speleološko društvo Črne
gore.

Kongres podpira sklepe jugoslovanskega
simpozija v Zabljaku in simpozija o za-
ščiti okolja v Sloveniji na Bledu, posebno
kar se tiče zaščiti reke Tare in Škocjan-
skih jam. Zavzema se za to, da se Škoc-
janske jame z okolico zaščitijo kot na-
rodni park in tako posredno onemogoči
škodljivo onesnaževanje Reke in jam.
Kongresa se je udeležilo 121 jamarjev iz
Jugoslavije in 8 iz inozemstva.

Priložen je novi Statut zveze speleologov
Jugoslavije, katere sedež je za nadaljnja
štiri leta v Sloveniji. Na vodilnem mestu
je referat F. Habeta: Stopetdeset let
turističnega razvoja Škocjanskih jam. Ob-
sežno je prikazana raziskovalna in turi-
stična dejavnost v avstrijskem obdobju
1823-1918, v italijanski dobi 1918-1945 in
v času nove Jugoslavije po letu 1945.

V nadaljevanju je poročilo I. Kende
in J. Petkovška: O odkritju toka
Notranjske reke v Kačji jami pri Divači.
Po 83 letih je uspelo jamarjem doseči
spodnje aktivne etaže te zanimive jame
in s tem so odprli novo obdobje v raz-
iskovanju Notranjske Reke. Dolžina do-
sledj raziskanih rogov že presega 3 km.
Sledi poročilo J. Pirnata in T. Pla-
nine o raziskovanju Brezna pri gamsovi
glavici v Julijskih Alpah. Poročilo je bilo
pozneje vključeno na mesto poročila
S. Tomca, ki je na kongresu poročal o
dosedanjem raziskovalnem delu v tem
objektu. Žal se v objavljenem prispevku
moramo ozreti na način prikazovanja do-
sedanjih akcij v to izredno težavno brez-
no, ki je sedaj na drugem mestu na glo-
binski lestvici jugoslovanskih jam. Avtorja
sta pozabila, da so prve akcije, kjer ja-
marji prodirajo v še nepoznane dele pod-
zemlja vedno najtežje bodisi s psihičnega
bodisi z organizacijskega in materialnega
pogleda. Odprava v jama, kjer je domala
že vse poznano, kjer pionirskih težav ni
več, je vedno lažja. Zato je gledanje zvi-
ška na prve akcije vsaj krivično. Na prvih
akcijah je delo potekalo vedno po načrtu,
z dobro organizacijo dela v jami smo
celo prihranili dan časa. Jamarji so bili

res utrujeni, kdo pa ni bil, vendar je bar-
vanje bilo predvideno tako časovno kot
na fazo dela, zato je pripomba, da je
»...vendar še uspelo obarvati...«
po vsem neumestna. Nekoliko pomanjkljivo
je bilo le merjenje, ki je teklo v treh obro-
kih in ga nismo znova preverjali. Nihče
v svojih meritvah ni nedotakljiv in tudi v
mere, ki jih omenjata avtorja, smemo
dvomiti.

Avtorja obsežno poročata o akciji Društ-
va za raziskovanje jam - Ljubljana in
ne upoštevata poročila S. Tomca na
kongresu. Na skopo navajata geološke,
hidrološke in meteorološke podatke. Pri-
ložen je iztegnjen profil in tloris, izdelan
na podlagi njihovih meritev. Žal poročila
ne spremlja povzetek v tujem jeziku in
seznam uporabljenih virov.

Ljubljanska jama, o kateri poročata P.
Krivic je na 10. mestu na globinski lest-
vici jugoslovanskih jam. Podan je dobro
utemeljen in podroben morfološki opis,
tektonske in hidrološke razmere ter raz-
voj jame.

A. Kranjc podaja primer razvoja huma
na Kočevskem polju. Prispevek je primer
kako speleološka raziskovanja lahko po-
magajo pri geomorfoloških študijah raz-
voja površja. Na tej osnovi ugotavlja raz-
vojne stopnje v griču Kofel pri Kočevju.
O določevanju starosti sekundarnih ap-
nenčevih usedlin z melodo radioaktivnega
ogljika poročata A. Slepčević in
J. Planinič. Ob razlagi načel in me-
tode določata starost treh primerkov sta-
lagmitov iz Jame v Grapi pri Postojni.
Tudi ta prispevek je brez povzetka v
tujem jeziku.

F. Velkavrh je poročal o razširjeno-
sti gastropodov po drobnih razpokah, kar
je posebno pomembno pri preučevanju
razširjenosti jamske favne glede na vrsto
okolja.

P. Habič, A. Kranjc in R. Go-
spodarič so poročali o Osnovni spe-
leološki karti, o namenu in vsebini karte,
o obliki in o treh že izdelanih vzorčnih
listih. Že v tem prikazu so se pokazale
neenotnosti v metodi izdelave, predvsem
zaradi pristopa k obdelavi podatkov in
stopnje raziskanosti določenega ozemlja.
Vsekakor bo tu potrebno še mnogo dela.
B. Radošević je na primeru HE Or-
lovac v Bosni prikazal primer uporabne
speleologije v gospodarstvu. Žal tudi temu
prikazu manjka povzetek v tujem jeziku,
tako tudi naslednjemu, T. Planine
poročilo, kako vpliva plezanje po vrvi na
njeno trdnost. Vsekakor je za jamsko
tehniko to tako važen prispevek, da si
take pomanjkljivosti ne bi smeli dovoliti.
O začetkih slovenske speleološke termi-
nologije v delih E. Coste, J. Bilca, F. Ju-
vanca in J. Jesenka je poročal F. Hab e.
Med navedbami virov in omenjanju po-

vojnih prizadevanj za izoblikovanje slovenskega jamarskega izrazoslovja nikakor ne bi smel pozabiti v ciklostilni obliki objavljenega Gradiiva za slovensko speleološko terminologijo v Biltenu jamarske sekcije PD Zelezničarja leta 1964. Dokaj polemičen je bil prispevek V. Božiča. Kako vrednotiti speleološko znanje, kjer poroča o prizadevanjih Komisije za speleologijo pri Planinski zvezi Hrvatske za povečanje izurjenosti in izobrazbe jamarjev-planincev. Ti morajo za to, da dosežejo določene nazive, opravljati izpite in izpolnjevati določene pogoje. V jamarskih odsekih pri planinskih društvih pozna pravilnik 4 vrste članov: speleolog-sodelavec, speleolog-pripravnik, speleolog in speleolog-instruktor. Avtor predlaga, da

bi se predlagan način izobraževanja in stimulacije članstva uvedel tudi v krog Speleološke zveze Jugoslavije.

Na koncu je nekrogol za dr. I. Seliškarjem, ki ga je prispeval I. Michler, pokojnikov sodelavec in častni predsednik JZS.

Zvezek pričujoče revije je lepo opremljen, motijo le manjkajoči povzetki in prazne strani, ki so se pojavile pri lamu prispevkov. Prostor je tako ostal neizkoriščen in prepričan sem, da bi se dalo to urediti tudi smotrneje. Vsekakor pa pozdravljamo prizadevanja JZS in njenega urednika, da revija, edina speleološka – jamarska revija v Jugoslaviji, redno prihaja na naše knjižne police.

D. Novak

RAZGLED PO SVETU

GNEČA NA MT. KINLEY

Leta 1972 je bilo na tem vrhu 27 odprav. Od 188 plezalcev jih je 88 prišlo na vrh. S tem seveda ni rečeno, da je gora devalvirana. Postala je mikavna zaradi prvih pristopov in privablja vedno več odprav. Tudi Yosemite se odpirajo plezalskemu svetu vedno bolj. Ni čudno, da je tja zašla tudi slovenska stopinja, čeprav ne razpolagamo z velikimi sredstvi.

T. O.

VELIKO PREČENJE AIG. VERTE (La Montagne 1973/4)

Louis Audoubert je v opisu prečenja Aig. Verte zapisal: »Če bi nas kdo vprašal, zakaj smo se vrgli na tako orjaško turo, bi nam odgovorili, da smo hoteli povezati šest velikih tur v eno in ostali dolgo časa v višavah ali pa: hoteli smo jo narediti, ker še ni bila narejena. Drugi so že poskušali, toda le mi smo z Welzenbachom lahko rekli, potem ko smo jo zmogli: »Prišel bo rod, ki se bo našim stvarjem smejal.« Vendar – kar smo videli na tej turi, se ne da opisati z orientacijsko tablo. Vsak dan smo gledali iste vrhove iz raznih kotov, od Chardonneta do švicarskih gor, od Mt. Blanca do Jorasses, in vmes zelene doline. Ves čas na vrhovih je bil poln napetosti, nabit z močnimi čustvi. Ko smo prišli v Couvercle, se nam je svet zdel tuj.

Opremljeni so bili skoraj ekspedicijsko, imeli so s seboj tudi majhno »lekarno«, altimeter, eno 80 metrsko vrv, 400 gr živeža na dan in na osebo itd.

T. O.

JAPONCI V HIMALAJI VEDNO NA NOGAH

Leta 1973 so Japonci pod vodstvom S. Nakamura zmagali južni steber Pumorija, ki so ga naskakovali že l. 1971. 19. maja 1973 sta na vrhu Pumorija, zelo uglednega vrha, stala dva japonska plezalca. Francozi so se l. 1972 pod vodstvom Pollet-Villarda iz stebra, ki loči južno steno od zahodne, morali umaknili.

Lhotse se Japoncem leta 1973 ni vdal. Prišli so do 7300 m, ko so morali zaradi slabega vremena v dolino. Vodila sta jih R. Ušida in H. Suganava in to po južni steni.

Japonci so bili med drugim tudi na Kangčedzongi (8420 m). Vodil jih je H. Hugušič, bilo jih je 15. Za pristop so izbrali ledenik Jalung. 14. maja sta prišla na vrh Y. Agata in T. Matusuda ob šestih zvečer. Pri sestopu so morali bivakirati v višini 8300 m. Naslednji dan je Matusuda sestopal nenavezan, zdrsnil 100 m globoko in se ubil. Agata je hudo ozebel.

T. O.

FRANCOZI V HUASCARANU

Sekcija Paris – Chamonix je od 4. do 18. avg. lani preplezala severovzhodno steno severnega vrha. Napeli so 1700 metrov vrvi in morali premagati tudi mesta V. in VI. stopnje in še A₂ zraven, torej nekaj, česar v taki višini še ni bilo zabeleženo. Na vrh sta prišli dve navezi.

Angleži in Amerikanci so v l. 1973 z več ekspedicijami hoteli priti na Cerro Fitz Roy. Bile so močne naveze, vendar vre-